

MIRCEA CĂRTĂRESCU

MARIUS CHIVU

# HARTA CONVERSAȚIEI

Interviuri 2002-2025

Editura Paralela 45

Director de producție editorială: Ionuț Burcioiu

Corectură: Diana Iepure

Tehnoredactare & DTP copertă: Liviu Stoica

Design copertă: Irina Caia

Pregătire de tipar: Marius Badea

**Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României**

**CĂRTĂRESCU, MIRCEA**

**Harta conversației : interviuri : 2002–2025** / Mircea Cărtărescu,

Marius Chivu. – Pitești : Paralela 45, 2026

ISBN 978-973-47-4453-4

I. Chivu, Marius

821.135.1

Copyright © Editura Paralela 45, 2026

Prezenta lucrare folosește denumiri ce constituie mărci înregistrate, iar conținutul este protejat de legislația privind dreptul de proprietate intelectuală.

[www.edituraparelela45.ro](http://www.edituraparelela45.ro)

**COMENZI – CARTEA PRIN POȘTĂ**

**EDITURA PARALELA 45**

Bulevardul Republicii, nr. 148, Clădirea C1, etaj 4, Pitești,  
jud. Argeș, cod 110177

Tel.: 0248 633 130; 0753 040 444; 0721 247 918

Tel./fax: 0248 214 533; 0248 631 439; 0248 631 492

E-mail: [comenzi@edituraparelela45.ro](mailto:comenzi@edituraparelela45.ro)

**[www.edituraparelela45.ro](http://www.edituraparelela45.ro)**

Contravaloarea timbrului literar se depune  
în contul Uniunii Scriitorilor din România.

Tiparul executat la tipografia Editurii Paralela 45

E-mail: [tipografie@edituraparelela45.ro](mailto:tipografie@edituraparelela45.ro)

# Cuprins

|                                                                  |    |
|------------------------------------------------------------------|----|
| Cuvînt înainte .....                                             | 9  |
| „Nu pot supraviețui fără singurătate“ .....                      | 13 |
| „La noi, să vinzi multe cărți e-ntotdeauna suspect“ .....        | 17 |
| <i>„Jurnalul arată altă zonă a minții mele“</i> .....            | 22 |
| „Dacă reușesc să termin Orbitor III, mi-am plătit biletul“ ..... | 25 |
| <i>Neînțelegeri cu scriitori și cititori</i> .....               | 29 |
| <i>„Ne lipsește devoțiunea intelectuală“</i> .....               | 35 |
| <i>Vrăjeli cu dentiști</i> .....                                 | 40 |
| „M-am luat pe mine însumi ca duhovnic și psihanalist“ .....      | 43 |
| <i>„Nu-mi place această societate“</i> .....                     | 45 |
| „Literatura nu e o meserie, e o cale“ .....                      | 49 |
| <i>„Literatura nu înseamnă zorzoane“</i> .....                   | 53 |
| <i>„Toate cărțile vor dispărea“</i> .....                        | 58 |
| <b>intermezzo</b> .....                                          | 63 |
| „Scriem ca să trăim în cărțile pe care le scriem“ .....          | 67 |
| <i>„N-aș putea scrie despre viața altuia“</i> .....              | 70 |
| <i>„Geometria de cauciuc e poezie pură“</i> .....                | 74 |
| <i>„Nabokov, un tip foarte simpatic“</i> .....                   | 78 |
| „Mă apuc de scris atunci cînd am un sentiment de forță“ .....    | 83 |
| <i>„La noi comunitățile se încheagă cu dificultate“</i> .....    | 90 |

|                                                                     |     |
|---------------------------------------------------------------------|-----|
| „Dacă voi trăi“ . . . . .                                           | 93  |
| „Aș încerca să rezolv singurătatea“ . . . . .                       | 96  |
| <b>intermezzo</b> . . . . .                                         | 103 |
| „Jurnalul este umărul pe care plîngi“ . . . . .                     | 107 |
| „Tot felul de bizarerii“ . . . . .                                  | 110 |
| „Marile victime au fost visele“ . . . . .                           | 115 |
| „Ceva scris cu un creier de alien“ . . . . .                        | 120 |
| „În lumea caracatițelor“ . . . . .                                  | 129 |
| <b>intermezzo</b> . . . . .                                         | 135 |
| „Nu mă tem de tehnologie, ci de oameni“ . . . . .                   | 139 |
| „Cred că există valori tari“ . . . . .                              | 144 |
| „Toate piesele mele muzicale sînt la patru mîini“ . . . . .         | 149 |
| „Depind total de inspirație“ . . . . .                              | 156 |
| „S-ar putea să fîm ultimii scriitori“ . . . . .                     | 161 |
| „Hărădău în satul meu“ . . . . .                                    | 166 |
| „Cărțile sînt netranslatabile în alte arte“ . . . . .               | 171 |
| „Înnebunit după SF“ . . . . .                                       | 173 |
| „Viciul jocurilor video“ . . . . .                                  | 176 |
| <b>intermezzo</b> . . . . .                                         | 181 |
| „Dincolo de acest prag dramatic mi-e frică să privesc“ . . . . .    | 185 |
| „Marii romancieri sînt poeți“ . . . . .                             | 188 |
| „Cititorii români sînt timizi“ . . . . .                            | 188 |
| „Nu poți fi inocent pînă nu cunoști răul“ . . . . .                 | 201 |
| „Oamenii cărții sînt altă specie decît oamenii ecranelor“ . . . . . | 205 |
| „Eu cred că lumea a ajuns la un prag“ . . . . .                     | 209 |
| „Un kitsch cu pretenții“ . . . . .                                  | 215 |
| În chip de epilog. Dimensiunea Solenoid . . . . .                   | 217 |
| Ieșirea din corp & lume . . . . .                                   | 219 |
| Agentul evadării . . . . .                                          | 224 |
| „Nod de operă“ . . . . .                                            | 227 |
| Despre autori . . . . .                                             | 230 |

## Cuvînt înainte

În primăvara anului 2002, pe cînd eram student la Literele bucureștene, îl opream pe holul facultății pe Mircea Cărtărescu pentru a face un interviu destinat unei micuțe reviste literare de acasă. Mircea a fost foarte amabil și a răspuns la întrebările mele spontane, vorbind rar, în timp ce eu consemnam cu pixul într-o agendă, rezemați amîndoi de pervazul uneia dintre largile ferestre ale facultății. Tocmai luam primul interviu din viața mea.

Pe cînd eram elev la Grupul Școlar Economic, Administrativ și de Servicii Publice din Rm. Vîlcea, unde în cele din urmă mi-am dat licența în merceologie, mi-am făcut trei abonamente la reviste (*Dilema*, *Convorbiri literare* și *România literară*) și, la un moment dat, am cumpărat din Librăria Humanitas, amenajată în beciul Casei Memoriale „Anton Pann“, primul volum al trilogiei *Orbitor*. Privind în urmă, *Aripa stîngă* este cartea care mi-a stîrnit interesul pentru literatura română contemporană. De acolo a început totul: mai întîi, m-a debutat publicistic Radu Cosașu în *Dilema* cu o scrisoare despre Eminescu la pagina cititorilor; apoi am dat admiterea la Litere și m-a debutat cu poezie

Lucian Vasiliu în *Convorbiri literare* (după ce mă încurajase, la poșta redacției, Constanța Buzea), Ioana Pârvulescu mi-a înlesnit debutul cu recenzii în *România literară* câțiva ani mai târziu, iar Mircea Cărtărescu îmi acorda primul interviu.

A trecut de atunci aproape un sfert de secol, timp în care am citit și am recenzat, pe măsură ce apăreau, toate cărțile scrise și publicate de Mircea Cărtărescu pînă la retragerea mea din cronica literară în decembrie 2020, la exact douăzeci de ani de la debut. De-a lungul timpului, am vorbit despre cărțile sale la lansări, dar și în cadrul unor conferințe internaționale, iar această relație profesională a mea cu literatura lui Mircea Cărtărescu a culminat cu publicarea cronicii extensive la romanul *Solenoid* în chip de prefață la ediția spaniolă a romanului (cronică reluată aici în loc de epilog). Pentru un cronicar e un mare noroc să fie contemporan cu un scriitor în a cărui literatură să creadă și pe care să o însoțească critic, după puterile sale, pe măsură ce aceasta se scrie. Mai mult decît atît, cartea mea de poezie, *Vîntureasa de plastic*, ar fi rămas în sertar fără lectura sa încurajatoare care m-a convins să o public după ani buni de la scriere.

Dar adevăratul cîștig al acestei relații literare de aproape douăzeci și cinci de ani sînt, cred eu, interviurile și podcasturile realizate constant cu prilejul publicării vreunei cărți noi, al apariției vreunei traduceri noi, al primirii unui nou premiu internațional. Cele 13 interviuri adunate în cartea de față, realizate între 2002 și 2025, însoțesc cît se poate de relevant cariera lui Mircea Cărtărescu din această perioadă. Între acel prim interviu, naiv și stîngaci, consemnat cu pixul, cînd volumul secund al trilogiei *Orbitor* abia apăruse, și cel mai recent interviu, colectiv,

înregistrat în mijlocul redacției *Dilemei*, când *Theodoros* era deja tradus și recenzat în alte limbi, opera lui Mircea Cărtărescu s-a conturat și s-a îmbogățit de așa manieră, încît a căpătat amploare și o importanță internațională.

În mica istorie a culturii noastre, nici un alt scriitor român nu a reușit să aibă o carieră internațională scriind exclusiv în limba română. În acest moment, Mircea Cărtărescu are primite de trei ori mai multe premii internaționale decît numărul de cărți traduse din opera sa la momentul primului interviu din această carte. Motiv pentru care cred că această colecție de conversații însoțește și o anumită devenire, căci îl surprinde pe Mircea Cărtărescu făcînd trecerea de la statutul de scriitor local la cel de autor internațional.

Nefiind gîndite să compună cîndva o carte, interviurile de față dispuse cronologic – scrise de mîină, făcute pe email, înregistrate pe reportofon sau la radio ori filmate, transcrise și ușor editate – reiau întrebări, reformulează idei, insistă pe anumite teme. Dar redundanțele spun ceva despre mine, interviuatorul, pe cînd răspunsurile interviuatului denotă o anume consecvență, atunci cînd nu surprind nuanțări interesante. În prefața primei mele colecții de interviuri *Ce-a vrut să spună autorul* (2013) spuneam că genul interviului mi s-a părut întotdeauna mai apropiat de critica literară. Se vede și aici, căci literatura și cărțile, cititul și scrisul, sînt principalele teme și subiecte ale acestor conversații, deși se vorbește mult și constant și despre alte arte, mai ales cinematografie și muzică, precum și despre știință, religie, societate, lume, viață. Un aspect inedit în dialoguri îl formează menționarea unor polemici, majoritatea uitate azi sau care stîrnesc nedumerire, ce au punctat viața culturală

românească în anii 2000. Distanța în timp luminează diferit subiectele controverselor literare de atunci și ne arată cu ce prejudecăți, complexe, aversiuni ne-am confruntat cândva.

Aceste dialoguri nu conturează însă doar portretul scriitorului și intelectualului Mircea Cărtărescu, ci și al omului din spatele cărților. Mai ales răspunsurile la diverse anchete vorbesc și despre pasiunile sale din viața privată. Volumul de față nu este, așadar, doar un omagiu personal și o carte-document pentru istorici și critici literari, ci și un dar pentru cititorii curioși cu privire și la viața scriitorului preferat.

La final, țin să mulțumesc tuturor celor care au făcut posibile aceste interviuri și, implicit, această carte. În primul rând, redactorilor-șef ai revistelor & coordonatorilor podcasturilor unde au apărut / au fost difuzate inițial: regretatului Ion Soare (*Povestea vorbeii*), Gabriela Adameșteanu (revista 22), Mircea Vasilescu (*Dilema veche & Dilemateca*), Sever Voinescu (*Dilema & Almanahul Dilema*), Bogdan Stratulă (Urban Sunsets Radio), Silvia Teodorescu (Cronicari digitali) & Ovidiu Morariu (*Beyond The Frame*). De asemenea, le mulțumesc colegilor mei dilematici, participanți la cele două interviuri colective din redacția revistei, precum și Diane Popescu, colega mea de podcast.

Și, nu în ultimul rând, îi mulțumesc lui Mircea Cărtărescu care, de-a lungul atîtor ani, a răspuns cu răbdare și inteligență la toate întrebările mele, chiar și când nu erau inspirate. Această carte, de fapt, îi aparține.

**Marius Chivu**

## Nu pot supraviețui fără singurătate

*Cum ai găsit viața universitară bucureșteană după experiența bursei de la Berlin?*

Cam plicticoasă, intrată în rutină, mai cu seamă din cauza unei mulțimi de profesori care abia dacă ar face față la liceu. Ce e bun ține de cîtiva inși: adevărați europeni, oameni de cultură, capabili să strălucească oriunde în lume. Dar ei sînt marginalizați și nu pot contrabalansa oceanul de ticăială și mediocritate ce se revarsă an de an peste studenți.

*Acum, cînd a apărut volumul secund al trilogiei Orbitor, ce remarci poți face despre critica de întâmpinare și publicul primului volum, Aripa stîngă? Ce le poți spune celor care te acuză, nu știu, de manierism?*

Din fericire, nu m-a acuzat nimeni de manierism. În general, impresiile critice despre primul volum al *Orbitor*-ului au fost și competente, și pozitive. Știu însă atît de bine cum stau cu cartea asta, încît critica nu mă poate influența. Am așteptat reacții mai negative la al doilea volum. Pînă acum, însă, ele nu au apărut.

Cît despre public, aici e greu de estimat impactul unei cărți, mai ales o carte grea, ca *Orbitor*. Doar cifra vânzărilor spune ceva, și spune bine.

*Ce speri să-ți aducă ultimul rînd scris din Orbitor?*

Să ajungem noi acolo... Dar mai e, deocamdată, cale lungă. De obicei, după ce termin o carte urmează o euforie de jumătate de zi și o depresie de jumătate de an.

*Ce i-ai spune acelui cititor care caută strada Silistra în Pagini aurii?*

Că se străduiește degeaba. Silistra, de altfel, nu mai poate fi găsită nicaieri, pentru că la un moment dat și-a schimbat numele în Pîncota. Prin 1993 am fost acolo să văd casa în care am petrecut primii trei ani din viață. Aveam și un Polaroid cu mine, dar am uitat să fac poze, atît de răvășit am fost de acea imagine ce părea extrasă direct din adîncul minții mele. Am revenit după o săptămînă cu gîndul să fac zeci de poze, dar între timp, în acea nenorocită de săptămînă, toată strada fusese demolată.

*Nu mai publici poezie, dar de scris mai scrii?*

Ultimul meu poem (deloc cel din urmă) l-am scris prin 1994. Nu exclud că voi mai scrie. Cred însă că am scris destulă poezie ca să poată compune un întreg viu. De mai multă nu e nevoie.

*Pentru cine scrii, de fapt?*

De scris, scriu mai ales pentru mine. Scrisul meu are un sens terapeutic.

*Pe o scară de la 1 la 5 cat de postmodern te consideri?*

Zero sau șase. De fapt, zero și șase simultan.

*Se schimbă canonul de la sine odată cu generațiile noi de cititori sau e nevoie de... liste din partea criticii?*

Canonul nu e important. Cărțile sînt importante. Îmi pot imagina cel mai necanonic autor, unul care să scrie numai în metafore și imagini, și totuși să fie infinit mai bun decît cel mai actual cyberpunk. Bineînțeles, există mode, dar marii autori, extrem de puțini, vor fi aceiași întotdeauna. Doar fețele lor, punctele de interes din opera lor, vor fi altele.

*Ce le-ai spune tinerilor din Rîmnicu Vilcea care visează să scrie?*

Tinerilor din Rîmnicu Vilcea le doresc vremuri mai bune pentru scris, fiindcă astea de acum nu te încurajează decît la un singur lucru: s-o ștergi cît mai repede unde vezi cu ochii.

*Trăiești în trecut? Ți-e frică de bătrînețe, de singurătate?*

Sper să ajung foarte bătrîn și corpul meu să se uzeze ca o haină veche, fiindcă știu că nu voi fi bătrîn în spirit niciodată. N-am depășit niciodată vîrsta psihică de 28 de ani, adică vîrsta la care m-am simțit cel mai bine. Cît despre singurătate, ea e pîinea zilnică a scriitorului. Sînt ahtiat după ea, nu pot supraviețui fără ea.

*Obişnuiești să te rogi?*

Da, însă nu în cadru instituționalizat și nici ca un obicei de seară.

*Dacă amintirea e imaginație, ce e dincolo de ea?*

E cum spune Blaga: „Cînd cad punțile de somn / Îmi rămîne numai visul / Și abisul, și abisul...”

*Ce faci în timpul liber? Ce muzică ascuți? Îți plac desenele animate?*

În timpul liber scriu literatură. Ascult Dire Straits, Tom Waits, Frank Zappa. Dacă aș fi Johnny Manolescu, mi-ar plăcea *Johnny Bravo*.

*E vreo întrebare care nu ți-a fost pusă niciodată și la care ai fi vrut să răspunzi?*

Nimeni nu m-a întrebat vreodată dacă-mi place berea neagră. Da, îmi place.

*Povestea vorbei*, nr. 13-14, iulie – decembrie 2002

## La noi, să vinzi multe cărți e-ntotdeauna suspect

*Mircea Cărtărescu a surprins și, cu siguranță, a deranjat multă lume scriind săptămînal, în ultimul an, comentarii politice și de atitudine. Apoi a publicat volumul de povestiri De ce iubim femeile, carte care a stabilit, la noi, un record absolut de vânzări, primind ulterior Premiul Național de Proză acordat de Ziarul de Iași și Premiul „Succesul anului” acordat de AER. Între timp, a obținut o bursă la Viena, iar la târgul de carte recent încheiat și-a lansat și al doilea volum din Jurnal, după un prim op destul de controversat.*

*Te-ai întors în țară după cîteva luni bune, timp în care nu ți-ai întrerupt rubrica din Jurnalul Național. Ai început și ai continuat să scrii această rubrică (și) din cauza reproșului adus neimplicării tale civice?*

Dintre multele reproșuri pe care Dan C. Mihăilescu le-a făcut dezgustătorului meu jurnal (și pe care le-a reprodus *tale-quale* și în dicționarul academic al scriitorilor români, ca

blamul să rămână etern), două erau mai simpatice, dintre care unul *foarte* simpatic. Mi se reproșa, adică, faptul că, pe la doi, trei ani, striveam furnicuțe pe scoarța copacilor, și că nu mă interesează nimic din ce i-a durut pe români în ultimii ani.

Refăcut, raționamentul de la baza acestor obiecții de tehnică și viziune literară ar fi următorul: pentru că toată ziua strivește furnicuțe pe scoarța copacilor, pe Mircea Cărtărescu nu mai are timp să-l doară ceea ce ne-a durut pe toți în ultimii ani.

*Asta îmi amintește de o „cronică a mizantropului” în care G. Călinescu povestea cum casa i-a fost năpădită de furnici și, deși invazia îl înduioșase și criticul se amuza observînd îndeaproape „furnicăria”, necum să o extermine, Izabela Sadoveanu s-a arătat totuși dezgustată de „cruzimea față de creaturile pămîntului”. De unde se vede că furnica e un subiect delicat la scriitorii români.*

Adevărul e că, multă vreme, n-am avut *unde* să mă doară. Pe Dan îl „durea” în suplimentul său, *Litere, Arte & Idei*. Pe alții îi durea în alte ziare, la radio sau la televiziune, acolo unde te doare cîteodată pe bani foarte buni. Mie nu mi-a propus nimeni, pînă acum doi ani, să-mi exprim undeva durerea, deși tare bine mi-ar fi priit...

Într-o zi, însă, pe cînd mă-ntorceam de la dentist cu troleibuzul 89, m-a sunat Marius Tucă, pe care-l știam doar de la televizor. Mi-a spus că Alin Teodorescu nu mai are timp să scrie la el, pentru că s-a făcut cancelar. N-aș vrea să scriu eu, săptămînal, în locul lui? Am acceptat nu pentru că muream de nerăbdare să-nceapă să mă doară undeva, ci pentru că suma pe care mi-o oferea era de două ori mai mare decît cîștigul meu de

la Universitate, o sumă uimitoare pentru mine atunci, cînd nu cîștigam mai nimic, în ciuda fumurilor mele de scriitor.

Cînd am ajuns acasă, mi-a căzut ceru-n cap: mi-am dat seama deodată că trebuia să scriu, săptămîină de săptămîină, am, n-am idei, cîte un articol care să merite banii primiți pe el. Niciodată n-am făcut nimic superficial, e unul dintre marile mele defecte.

Așa că, în acești aproape doi ani, m-am străduit să scriu articole din toate puterile, ca și cînd acolo, în *Jurnalul Național*, s-ar fi decis soarta operei mele, ce-ar consta doar din gazetărie. A-nceput să-mi placă să scriu, a-nceput chiar să mă doară, să mă doară sincer soarta noastră nenorocită de neam mereu păcălit de cei mai șmecheri și mai ticăloși dintre noi. Am scris uneori cu o furie de care nu mă credeam capabil. Am învățat cu încetul lumea noastră politică și, deși nu am pretenții de analist, mă simt acum capabil să-mi fac o imagine veridică și lucidă a ei. Cu durerea cred că am rezolvat-o, deci, onorabil. Rămîne să mă concentrez de-acum mai mult pe problema furnicuțelor.

*Te-a surprins succesul volumului De ce iubim femeile? Te-ai gîndit că riști să fii blamat pentru a fi scris o „gogoriță bovarică”, că va fi considerată o concesie adusă comercialului? Se simte frustrat autorul Orbitor-ului în fața acestui succes?*

Să vinzi multe cărți e-ntotdeauna suspect pentru scriitori, care persistă încăpățînați în cîteva mituri ale breslei: că niciodată marele artist nu e înțeles de contemporani, că insuccesul său din timpul vieții e răscumpărat de posteritate, că aceia care au gloria acum nu vor mai fi citați în viitor de nimeni și, dimpotrivă, că marginalii de azi vor fi gloriile din viitor.

Toate astea nu sînt nici adevărate, nici false. În realitate, nu există nici o regulă. Se poate argumenta, cu mari exemple, că este așa, dar și că este invers. Au existat mari scriitori obscuri în timpul vieții lor, dar și mari scriitor acoperiți de glorie. Posteritatea nu s-a dovedit vreodată mai inteligentă sau cu mai mult gust decît contemporaneitatea, acreditînd și buni, și proști deopotrivă.

Nu există, mai ales, o graniță între literatura „mare“ și cea de consum în afara excelenței scriiturii. Subiectele, temele, numărul de cărți vîndute n-au nici o relevanță. Coelho vinde mult, dar vinde mult și García Márquez. E greu să spui că Eco sau McEwan sînt autori de consum pentru că au succes de vînzare. În același timp, nouăzeci la sută dintre autorii de consum nu au succes de public și dispar repede de pe piață. Ce contează e calitatea scrisului, o repet, și nu există dovezi că marele public, azi instruit măcar mediu în majoritatea lui, nu e sensibil și la acest criteriu impropriu considerat „elitist“.

Nu mă așteptam deloc ca volumașul meu de povestiri, cea mai improvizată carte a mea, să se vîndă atît de mult. Lucrul ăsta nu mă sperie însă deloc. *De ce iubim femeile* nu înseamnă nicidecum (sper că nu s-a gîndit nimeni la asta, dar mai știi?) o migrație a mea către comercial. Am recitit povestirile de-aici: sînt OK, nu mi-e deloc jenă de ele. Nici o cronică de pînă acum n-a fost o „execuție“, dimpotrivă. Chiar și unii dintre cei mai buni scriitori de azi, Ștefan Agopian și Cristi Teodorescu, au scris lucruri frumoase despre ea, ceea ce arată că lumea literară nu constă doar în invidie ulcerată și bîrfă, ci și din generozitate, solidaritate și prietenie.

*Crezi că acest succes se datorează exclusiv „mărcii Cărtărescu” sau e vorba de un potențial al pieței noastre de carte nevalorificat pînă acum de scriitorii români?*

Multă vreme am fost pur și simplu un scriitor, sau nici măcar atît, un om izolat, cunoscut pentru retractilitatea sa socială. De la o vreme, am simțit puternic o schimbare în statutul meu social. Ar fi ipocrit și copilăresc să nu recunosc asta. Dar ar fi în același timp neadevărat dacă ar crede cineva că asta îmi place, că asta mi-am dorit, că mă simt bine în noua imagine care mi s-a confecționat. Nu mă simt bine. Vorba cuiva, eram mai fericit înainte!

Înainte să plec la Viena am avut o perioadă complet isterizantă: deși refuzam trei sferturi din invitațiile la televizor și la radio, deși scriam doar o treime din interviurile ce mi se cereau, din răspunsurile la anchete, din articole și articolașe, deși mobilul meu suna ca-n Gara de Nord, eram tot timpul năpădit de articole, emisiuni etc. pe care nu le puteam refuza. Din zori pînă-n noapte îmi dădeam cu părerea. Mă durea. Reacionam. Făceam față. Zimbeam. Îl jucam pe Mircea Cărtărescu cum joci ursul pe tabla încinsă. Slavă Domnului că am plecat, a fost tare dulce liniștea din Mariengasse. Dar la întoarcere, cum am trecut de Carei, telefonul a-nceput să-mi vibreze în buzunar și-am început iarăși să refuz să spun ce părere am despre...

Probabil, cîtiva oameni din lumea noastră culturală știu despre ce e vorba și mă vor aproba. Succesul de vînzare, deci, al *Femeilor...*, nu s-a datorat „brand”-ului Cărtărescu, nici reclamei, ci, pe de-o parte, titlului și prețului redus al cărții, iar pe de alta creșterii recente a imaginii mele publice, mai ales de

cînd președintele Băsescu însuși a recunoscut în fața națiunii că mi-a citit *Levantul*.

## **Jurnalul arată altă zonă a minții mele**

*Cînd ai publicat primul volum al Jurnalului ți s-a reproșat că visezi prea mult, că îți exhibi obsesiile indecent, că prea îți calculezi pas cu pas cariera... Cu toate astea, tocmai ai lansat un nou volum. Care e temerea ta cea mai mare în fața receptării de acum?*

Nu mai am temeri în privința receptării mele. Înainte sîngeram la fiecare cronică negativă. Azi mi-e profund indiferent. Volumul al doilea din *Jurnal* e mai bun decît primul, cred eu, pentru că e mai matur și, deloc neimportant, pentru că el cuprinde „criza bărbatului la 40 de ani“, care-n cazul meu a fost devastatoare. Sînt mai puține vise pentru că, înaintînd în vîrstă, visez mai puțin, și o mai relaxată urmărire a carierei proprii.

Nu pentru că ambițiile mele ar fi acum mai mici, ci pentru că ele și-au schimbat natura. Mobilurile mele în viață sînt acum puține, simple – reduse, de fapt, la unul singur, inomabil aici –, și nu mai țin de numărul de traduceri și de premii. Sper să fiu lăsat să scriu, să pot destrăma cumva „conspirația“ – animată de cele mai bune intenții – urzită împotriva scrisului meu.

*Tu singur ai decis să-ți publici jurnalul, dar nu te stînjește indiscreția noastră, a contemporanilor? Și nu îți influențează sinceritatea notațiilor aduse foarte aproape, pînă în 2003?*

Am avut grijă să elimin tot ceea ce nu trebuia să știți. Sinceritate, sinceritate, dar nici pînă acolo unde ea rănește pe alții. Peste cincizeci de ani, vorba sus-menționatului Bănescu, veți avea acces și la caietele originale. Jurnalul e o forță de reacție rapidă la stimulii interni și externi, atît de rapidă, încît niciodată nu e creditabilă și acurată. Face mereu victime civile, colaterale. Am ascuns deocamdată aceste victime de ochii opiniei publice, care nu va primi de data asta porția de bîrfe și colportaj cu care alte genuri de jurnal au obișnuit-o. E o mare capcană să crezi că jurnalul meu mă exprimă mai adevărat pe mine însumi decît *Travesti* sau *Orbitor*. El arată pur și simplu altă zonă a minții mele, ce-o fi și asta.

*De ce încă păstrezi nepublicat jurnalul anilor 1983-1990?*

Fiindcă nu prea are interes literar. Toată energia mea se ducea pe atunci în scrisul (și cititul) creativ. Nu exclud că vreo dată totuși îl voi publica, mai mult ca document de istorie literară, dacă mai interesează pe cineva.

*Ce face Orbitor III?*

Mă omoară cu zile.

*Dilema veche*, nr. 74, iunie 2005